

WPROWADZENIE DO RECENZJI

Znaczący wzrost migracji często określany jako cecha charakterystyczna „późnej nowoczesności” (Giddens 2002) jest odzwierciedlany w szerokim dyskursie świata nauk społecznych. Jest jednak wiele obszarów rzeczywistości społecznej, których ów dyskurs nie wyjaśnia (np. skala procesu migracji czy przewidywania w tym obszarze). Rokrocznie na polskim i międzynarodowym rynku wydawniczym ukazują się nowe publikacje poruszające różne aspekty migracji. Pojawiają się zarówno analizy na poziomie makrostrukturalnym, jak i w dziedzinie mikrostrukturalnych przemian życia codziennego migrantów; od studiów analizujących motywacje migracji, po ich skutki dla krajów wysyłających i przyjmujących; od przemian zachodzących w państwach narodowych pod wpływem migracji, po przemiany w tradycyjnym modelu rodziny, konsumpcji, religii, poczuciu tożsamości; poruszana jest wreszcie kwestia feminizacji migracji. Ten ostatni problem znakomicie opisuje głośna w ostatnich latach publikacja: *Global Woman: Nannies, Maids and Sex Workers in the New Economy* (2003), w której można znaleźć nieobojętne moralnie eseje dotyczące sytuacji migrujących kobiet w nastawionym konsumpcyjnie świecie kapitalizmu. Kontekstem wielu tego typu prac są procesy globalizacji czy transnacionalizmu (Portes, Escobar, Radford 2007). Niskie koszty transportu, łatwy dostęp do Internetu, modyfikują zawsze obecny w historii ludzkości fakt przemieszczania się.

Na polskim rynku wydawniczym na uwagę zasługują liczne publikacje warszawskiego Centrum Stosunków Międzynarodowych, analizujące wiele problemów związanych z migracjami, w tym handel ludźmi czy proces integracji nowych przybyszów ze społeczeństwem przyjmującym. Publikacje te wydają się odgrywać istotną społeczną rolę, ponieważ nie tylko zbierają praktyczne doświadczenia różnych krajów europejskich czy Stanów Zjednoczonych, ale także stanowią swoistą platformę wymiany doświadczeń i dobrych praktyk, które mogą inspirować do konkretnych rozwiązań problemów związanych z migracjami. Recenzje dwóch prac Centrum Stosunków Międzynarodowych zostaną przedstawione w dalszej części tego rozdziału (*Integration Policies in the EU and the US*, 2006; *Migration and Human Trafficking – Challenges for South Eastern European Region*, 2006).

W ostatnich latach ukazało się kilka istotnych publikacji analizujących problemy migracji w kontekście polskiej rzeczywistości. Znaleźć można prace opisujące przemieszczanie się ludzi w szerokim, ponadczasowym kontekście: od przemieszczania

się jako cechy społeczności nomadycznych: na przykładzie Romów – „pierwszych Europejczyków”, po współczesne migracje zarobkowe (Nowicka, Cieślińska 2005). Jest też wiele prac przedstawiających konkretne aspekty migracji, np. jej wymiar polityczny, a mianowicie kwestię posiadania podwójnego, a nawet poczwórnego obywatelstwa (Górny, Koryś 2001), natomiast w kontekście ostatniej fali akcesji nowych państw członkowskich do Unii Europejskiej omawiany jest wymiar strukturalny i sposób funkcjonowania mechanizmów migracyjnych (Fihel, Kaczmarczyk, Okólski 2007).

W niniejszym rozdziale zostaną zaprezentowane recenzje wymienionych wyżej prac, które budują pewien obraz zjawiska migracji: z perspektywy migrujących kobiet; w zakresie dramatycznych sytuacji, na które są narażeni imigranci (handel ludźmi) czy problemów, jakim muszą stawiać czoła w społeczeństwie przyjmującym (integracja); i na polskim gruncie: wśród społeczności, w których naturę jest wpisana migracja (Romowie), w wymiarze politycznym (obywatelstwo) i pod wpływem rozszerzenia Unii Europejskiej.